

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **B. J.**,

oskarżonej z art. 207 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2024 r. w Izbie Karnej,

na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.),

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść oskarżonej

od postanowienia w Krakowie - Wydział Karny Odwoławczy,

sygn. IV Kz 1363/23

zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w Oświęcimiu - II Wydział Karny

z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt II K 898/22,

w przedmiocie uzupełnienia rozstrzygnięcia o kosztach

**uchyła zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Antoni Bojańczyk Zbigniew Kapiński Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2023 roku Sąd Okręgowy w Krakowie - Wydział Karny Odwoławczy, sygn. IV Kz 1363/23 po rozpoznaniu w sprawie B. J. oskarżonej o przestępstwo z art. 207 § 1a k.k. zażalenia kuratora małoletnich pokrzywdzonych na postanowienie Sądu Rejonowego w Oświęcimiu - II Wydział

Karny z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt II K 898/22, w przedmiocie uzupełnienia rozstrzygnięcia o kosztach na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k., art. 626 § 1 k.p.k., art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 99³ k.r.o. i art. 179 § 1 k.r.o. w zw. z § 1 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z art. 29 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o Adwokaturze (Dz.U.2022.1184 t.j. z dnia 2022.06.03) w zw. z § 17 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2019.18 t.j.) w zw. z § 11 ust. 1 pkt. 2 i ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) w zw. z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 2022 r., sygn. akt SK 78/21, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, iż zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. K. (Kancelaria Adwokacka w O.) kwotę 2.869,34 (dwa tysiące osiemset sześćdziesiąt dziewięć 34/100) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej jako kurator z urzędu małoletnim pokrzywdzonym A. J. , P. J. i P. J. 1. w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Kasację od tego postanowienia wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając je w całości na niekorzyść oskarżonej B. J. zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie art. 99³ k.r.o., polegające na zaniechaniu uwzględnienia, że przywołany przepis z dniem 29 sierpnia 2023 r., mocą ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023.1606 z dnia 14 sierpnia 2023 r.) otrzymał nowe brzmienie i rozważenia skutków tej zmiany w aspekcie ustalenia wysokości wynagrodzenia należnego adwokatowi z tytułu pełnienia obowiązków kuratora małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, co skutkowało wadliwym przyjęciem, w oparciu o nie obowiązujące w dacie orzekania brzmienie art. 99³ k.r.o., iż wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego do reprezentowania dziecka w postępowaniu innym niż postępowanie cywilne i zwrot poniesionych przez niego wydatków ustala się na podstawie rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w sytuacji, gdy zgodnie z obowiązującym od dnia 29 sierpnia 2023 r. przepisem art. 99³ § 3 k.r.o. do ustalenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków reprezentanta dziecka będącego adwokatem stosuje się odpowiednio przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze, co przy prawidłowym postępowaniu zgodnie z treścią przywołanych przepisów winno skutkować ustaleniem wynagrodzenia należnego adwokatowi z tytułu pełnienia obowiązków kuratora małoletnich pokrzywdzonych w postępowaniu karnym w odmiennej, niż zasądzona wysokości. W konkluzji autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona na niekorzyść oskarżonej B. J. kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, w związku z czym mogła być w całości uwzględniona na posiedzeniu w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

Trafnie bowiem wskazuje Autor kasacji, że wydając zaskarżone postanowienie Sąd Okręgowy w Krakowie rażąco naruszył art. 99³ k.r.o., nie uwzględniając tego, że przywołany przepis z dniem 29 sierpnia 2023 r., mocą ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 1606) otrzymał nowe brzmienie, które w efekcie powinno prowadzić do odmiennego ustalenia wysokości kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adw. E. K. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej jako kurator z urzędu małoletnim pokrzywdzonym A. J., P. J. i P. J. 1. w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy w Krakowie uznał w zaskarżonym postanowieniu z dnia 6 grudnia 2023 r., że kwestia wynagrodzenia przysługującego kuratorowi wyznaczonemu do reprezentacji interesów małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym została uregulowana w art. 99³ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Stosownie do tego przepisu - który został wprowadzony do porządku prawnego na mocy ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy Kodeks cywilny i wszedł w życie 20 września 2019 r. - wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego do reprezentowania dziecka w postępowaniu

innym niż postępowanie cywilne i zwrot poniesionych przez niego wydatków ustala się na podstawie przepisów określających wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, a zatem na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej. Zgodnie natomiast z § 1 ust. 1 powołanego rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40 % stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze.

Sąd Okręgowy w Krakowie zastosował jednak art. 99³ k.r.o. w brzmieniu nieobowiązującym już w dacie orzekania przez Sąd *meriti*. Przepis ten, regulujący kwestię orzekania o wynagrodzeniu reprezentanta dziecka i zwrocie poniesionych przez niego wydatków, został bowiem zmieniony na podstawie art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023.1606 z dnia 14 sierpnia 2023 r.). Począwszy od dnia 29 sierpnia 2023 r. przepis art. 99³ k.r.o. otrzymał nowe brzmienie, zaś ustawodawca podzielił go na paragrafy o następującej treści:

§ 1. O wynagrodzeniu reprezentanta dziecka i zwrocie poniesionych przez niego wydatków orzeka sąd lub organ państwowy, przed którym dziecko jest reprezentowane, stosując przepisy właściwe dla danego postępowania.

§ 2. Wysokość wynagrodzenia reprezentanta dziecka niebędącego adwokatem lub radcą prawnym i zwrot poniesionych przez niego wydatków w postępowaniu innym niż cywilne ustala się na podstawie przepisów określających wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej.

§ 3. Do ustalenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków reprezentanta dziecka będącego adwokatem lub radcą prawnym stosuje się odpowiednio przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze lub art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

Z treści przywołanych norm prawnych, w szczególności § 2 i § 3 wynika, iż ustawodawca wyraźnie różnicuje wynagrodzenie reprezentanta dziecka w zależności od tego, czy jest on, bądź nie jest adwokatem lub radcą prawnym. Dla reprezentanta dziecka niebędącego adwokatem lub radcą prawnym wynagrodzenie wylicza się bowiem w oparciu o przepisy dotyczące kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, natomiast dla reprezentanta dziecka będącego

adwokatem lub radcą prawnym wysokość wynagrodzenia należy obliczyć na podstawie przepisów wykonawczych wydanych na mocy ww. Prawa o adwokaturze lub ustawy o radcach prawnych.

Sąd Okręgowy w Krakowie nie uwzględnił nowelizacji art. 99³ k.r.o. w efekcie wydał orzeczenie reformatoryjne z zastosowaniem nieobowiązującej treści przywołanej normy prawnej. Ustawa nowelizująca (ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw), nie zawiera przepisu intertemporalnego, odnoszącego się do analizowanej kwestii wynagrodzenia dla reprezentanta małoletniego, w myśl którego do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji - tak jak to miało miejsce w związku z wejściem w życie np. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Orzekając zatem w przedmiocie kosztów dla adwokata, należnych z tytułu pełnienia funkcji kuratora małoletnich Sąd *ad quem* winien, tak jak uczynił to Sąd *a quo*, zastosować między innymi przepis art. 99³ § 3 k.r.o. Bezspornym jest zarazem, iż uchybienie, którego dopuścił się Sąd Okręgowy w Krakowie miało istotny wpływ na treść wydanego postanowienia, albowiem adwokat, wyznaczony z urzędu do pełnienia obowiązków kuratora dla małoletnich pokrzywdzonych w postępowaniu karnym, nie otrzymał z tego tytułu wynagrodzenia w pełnej, należnej mu wysokości.

Dlatego też konieczne stało się uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu zażaleniowym Sądowi Okręgowemu w Krakowie. W postępowaniu tym sąd *ad quem* uwzględni wskazane powyżej uwarunkowania intertemporalne wynikające z nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

[J.J.]

[ał]]

Antoni Bojańczyk

Zbigniew Kapiński

Stanisław Stankiewicz